

TRÁCH NHIỆM CHĂM LO CHO THANH NIÊN TRONG
TÁC PHẨM “MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG ĐI LÊN
CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM”
CỦA TỔNG BÍ THƯ NGUYỄN PHÚ TRỌNG

ĐỖ THỊ HIỆN (*)

Tóm tắt: Bài viết phân tích, làm rõ nội dung quan điểm “chăm lo cho thanh niên là trách nhiệm của Đảng, hệ thống chính trị và toàn xã hội” trong tác phẩm “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam” của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng và đề xuất một số giải pháp để chăm lo tốt hơn nữa cho thanh niên trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Chăm lo cho thanh niên; hệ thống chính trị; Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng.

Abstract: This paper summarizes and clarifies the notion on “taking care of the youth is the responsibility of the Party, political system and entire society” in the book “Some theoretical and practical issues on socialism and the path towards socialism in Vietnam” by General Secretary Nguyen Phu Trong, and proposes a number of solutions to better take care of the youth under current circumstances.

Keywords: Take care of the youth; political system; General Secretary Nguyen Phu Trong

Ngày nhận bài: 20/9/2023 Ngày biên tập: 30/10/2023 Ngày duyệt đăng: 21/11/2023

1. Nội dung quan điểm “chăm lo cho thanh niên là trách nhiệm của Đảng, hệ thống chính trị và toàn xã hội”

Trong suốt chiều dài lịch sử của đất nước, thanh niên Việt Nam luôn nêu cao truyền thống yêu nước, chí khí anh hùng, bất khuất của dân tộc, hăng hái đi tiên phong trên mọi lĩnh vực, có nhiều cống hiến to lớn vào sự nghiệp dựng nước và giữ nước, “thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc, rường cột của quốc gia. Thanh niên có mạnh thì dân tộc mới mạnh; trong sức mạnh của dân tộc có sức mạnh của thanh niên. Trong suốt chiều dài lịch sử của đất nước, thanh niên luôn nêu cao truyền thống yêu nước, chí khí anh hùng, bất khuất của dân tộc, hăng hái đi tiên phong trên mọi lĩnh vực, có nhiều

cống hiến to lớn vào sự nghiệp dựng nước và giữ nước”⁽¹⁾ và “Lịch sử nước ta đã từng dành những trang chói lọi cho tuổi trẻ nước ta; tiền đồ xán lạn của dân tộc đang nằm trong tay và chờ đón tuổi trẻ nước ta”⁽²⁾.

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định, trong bất kỳ giai đoạn lịch sử nào, bất kỳ quốc gia, dân tộc nào, thanh niên cũng là lực lượng quan trọng, đông đảo và có những đóng góp to lớn cho xã hội “Ở Việt Nam, chúng ta tự hào có rất nhiều anh hùng, hào kiệt, danh nhân nổi tiếng như: Bà Trưng, Bà Triệu, Đinh Bộ Lĩnh, Ngô Quyền, Lê Hoàn, Lý Thường Kiệt, Trần Quốc Tuấn, Lê Lợi, Nguyễn Trãi, Nguyễn Huệ,... đã lập nên những chiến công vang dội hầu hết đều ở tuổi thanh niên. Trong thế kỷ XX, chúng ta có Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh, người Anh hùng giải phóng dân tộc, Danh nhân Văn hóa thế giới, 21 tuổi ra đi tìm đường cứu nước,

(*) TS; Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh

35 tuổi sáng lập Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên, 40 tuổi sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Người đã đào tạo và cùng với những học trò xuất sắc của mình như Trần Phú, Lê Hồng Phong, Hà Huy Tập, Nguyễn Văn Cừ, Ngô Gia Tự, Lê Duẩn, Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp... đã làm nên những chiến thắng oanh liệt, đánh đuổi giặc ngoại xâm, đưa nước ta thoát khỏi kiếp nô lệ, trở thành một nước độc lập, tự do, hòa bình và thống nhất, đang vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội⁽³⁾.

Ngày nay, trong công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế, tuổi trẻ cả nước đã và đang tiếp tục phát huy truyền thống quý báu của các thế hệ cha anh, bắt nhịp nhanh với điều kiện mới, có ý chí vươn lên lập thân, lập nghiệp, xung kích, sáng tạo, sẵn sàng có mặt ở mọi nơi khó khăn, gian khổ và sẵn sàng đón nhận nhiệm vụ mới.

Chăm lo, phát triển thanh niên là nội dung trọng tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người của Đảng và Nhà nước ta. Đó vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho sự ổn định và phát triển vững bền của đất nước: “Trong những năm tới, tình hình thế giới tiếp tục có những diễn biến phức tạp. Hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế lớn, song đang đứng trước nhiều trở ngại, khó khăn; cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn, xung đột cục bộ tiếp tục diễn ra dưới nhiều hình thức, phức tạp và quyết liệt hơn, làm gia tăng rủi ro đối với môi trường kinh tế, chính trị, an ninh quốc tế⁽⁴⁾. Vì vậy, “ở trong nước, chúng ta đang tiếp tục đẩy mạnh toàn diện, đồng bộ công cuộc đổi mới; tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; phát huy dân chủ và sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc; phát triển kinh tế nhanh, bền vững, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân; giữ vững ổn định chính trị - xã hội; tăng cường hoạt động đối ngoại; giữ vững môi trường hòa bình, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền quốc gia; phấn đấu để đến giữa thế kỷ XXI, nước ta trở thành nước phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa⁽⁵⁾”.

Tuy nhiên, chúng ta cũng gặp không ít khó khăn, thách thức, nhất là tác động của đại dịch COVID-19 làm suy thoái kinh tế, tài chính, những tiêu cực và tệ nạn xã hội, vấn đề bảo vệ chủ quyền biển, đảo... làm ảnh hưởng nhất định đến tư tưởng và đời sống Nhân dân, trong đó có thanh niên.

Để thực hiện thắng lợi mục tiêu xây dựng và phát triển đất nước, cần phải phát huy mạnh mẽ hơn nữa vai trò tiên phong, xung kích, sáng tạo của thanh niên với tư cách là lực lượng xã hội đông đảo, trẻ tuổi, giàu tiềm năng. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng yêu cầu “Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phải tiếp tục đổi mới hơn nữa, nâng cao hơn nữa chất lượng, nội dung, phương thức hoạt động, nâng cao hiệu quả phong trào hành động cách mạng, mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên⁽⁶⁾”. Cần khẩn trương cụ thể hóa Nghị quyết Đại hội ĐBTV lần thứ XIII của Đảng thành những chủ trương công tác lớn của Đoàn TNCS Hồ Chí Minh các cấp, coi đây là kim chỉ nam để triển khai công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi; xây dựng chương trình, kế hoạch, chỉ rõ những công việc cụ thể mà mỗi tổ chức Đoàn, Đội, mỗi thanh niên, thiếu niên, nhi đồng cần thực hiện để chung tay cùng với toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta hăng hái thi đua xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Quán triệt quan điểm chỉ đạo “Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh cần tăng cường giáo dục cho thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, đặc biệt là nuôi dưỡng hoài bão, khát vọng xây dựng đất nước và nhận thức rõ sứ mệnh, trách nhiệm của mình trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc⁽⁷⁾”, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh các cấp cần tiếp tục kiên trì, coi trọng công tác tuyên truyền, giáo dục, học tập, nghiên cứu và vận dụng chủ trương, đường lối, nghị quyết của Đảng vào thực tiễn; sáng tạo và thực chất trong việc tổ chức cho cán bộ, đoàn viên, thanh, thiếu nhi học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Coi trọng giáo dục qua thực tiễn phong trào, lựa chọn phương thức giáo dục phù hợp với từng lứa tuổi. Bên cạnh đó, mỗi

đoàn viên, thanh niên phải luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn, giản dị, cầu tiến bộ; dưỡng tâm trong, rèn trí sáng, xây hoài bão lớn. Ra sức đấu tranh chống lại các biểu hiện tiêu cực, tệ nạn xã hội và luận điệu sai trái của các thế lực thù địch; kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, chủ nghĩa cơ hội, lối sống thực dụng, ích kỷ; chống tâm lý ngại khó, ngại khổ.

Để làm được điều đó, cần chú ý xây dựng môi trường, điều kiện học tập, rèn luyện, lao động, giải trí để thanh niên phát triển lành mạnh, toàn diện, hài hòa cả về thể lực, trí tuệ và tâm hồn; có tình yêu lớn và trách nhiệm cao đối với gia đình, quê hương và đất nước. Tạo động lực cho thanh niên xung kích trong học tập, lao động sáng tạo, khởi nghiệp, lập nghiệp, phát huy vai trò quan trọng trong phát triển bền vững đất nước và bảo vệ Tổ quốc. Thanh niên luôn nêu cao tinh thần tình nguyện, chia sẻ cùng cộng đồng, chăm lo cho thiếu nhi; xung phong đến với những vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn, giúp đỡ người nghèo, người yếu thế... Chăm lo xây dựng, củng cố tổ chức Đoàn thực sự vững mạnh cả về tư tưởng, chính trị, tổ chức và hành động, thực sự trở thành đội quân xung kích của cách mạng, lực lượng nòng cốt của tuổi trẻ, đội dự bị tin cậy của Đảng. Tăng cường hợp tác quốc tế về công tác thanh niên; mở rộng mặt trận đoàn kết, tập hợp thanh niên; đầu tư chăm lo phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh và bảo vệ, chăm sóc, giáo dục thiếu niên, nhi đồng. Tổ chức Đoàn các cấp phải tạo được môi trường bình đẳng, trong sáng, nghĩa tình để cán bộ, đoàn viên, thanh niên rèn luyện bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, tác phong công tác, chuyên môn, nghiệp vụ, tạo nguồn cán bộ trẻ có chất lượng cho Đảng, cho Nhà nước.

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh “chăm lo cho thanh niên, công tác thanh niên là trách nhiệm của Đảng và cả hệ thống chính trị, của toàn xã hội và từng gia đình”⁽⁸⁾. Do đó, các cấp ủy đảng, chính quyền, các bộ, ban, ngành, đoàn thể cần tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn và phối hợp thực hiện thật tốt công tác thanh

niên; tiếp tục quan tâm, hỗ trợ, tạo điều kiện, cơ chế thuận lợi để tổ chức Đoàn và thanh niên lao động, rèn luyện, xây dựng, củng cố tổ chức Đoàn, xây dựng đội ngũ cán bộ Đoàn, cán bộ trẻ nhiệt huyết, bản lĩnh, mẫu mực, có năng lực dẫn dắt, truyền cảm hứng. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng mong các bạn trẻ, đặc biệt là đoàn viên, đảng viên trẻ hãy luôn xung kích tiến lên trong học tập, lao động, sản xuất, chiến đấu, góp sức xây dựng quê hương, đất nước ta ngày càng giàu hơn, to đẹp hơn, xứng đáng với kỳ vọng và niềm tin yêu của Đảng, Bác Hồ và Nhân dân cả nước đối với thế hệ trẻ.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác chăm lo cho đoàn viên, thanh niên hiện nay vẫn còn nhiều khó khăn: lực lượng đoàn viên, thanh niên đông nhưng chất lượng hoạt động còn hạn chế, khả năng huy động, tập hợp số đoàn viên, thanh niên gặp rất nhiều khó khăn. Một bộ phận đoàn viên, thanh niên chưa phát huy được vai trò, tinh thần trách nhiệm, còn thụ động, ý thức xây dựng tổ chức chưa cao (tự ý bỏ sinh hoạt, thờ ơ với những hoạt động phong trào do tổ chức Đoàn phát động...). Hình thức tổ chức các hoạt động phong trào ở một số nơi còn rập khuôn, nội dung chưa thật sự đổi mới, chưa đáp ứng được nhu cầu, nguyện vọng của đoàn viên, thanh niên. Đời sống của nhiều đoàn viên, thanh niên vẫn còn gặp nhiều khó khăn, thiếu việc làm ổn định, thiếu vốn đầu tư sản xuất, kinh doanh... Vì vậy, thời gian tới toàn Đảng và hệ thống chính trị cần làm tốt hơn công tác chăm lo cho lực lượng thanh niên luôn vững mạnh, xứng đáng là lực lượng xung kích, cánh tay phải của Đảng trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2. Một số giải pháp nhằm thực hiện tốt việc chăm lo cho thanh niên hiện nay

Một là, xác định hệ chuẩn giá trị niềm tin, lý tưởng phù hợp với yêu cầu cho thanh niên hiện nay. Công tác chăm lo, giáo dục, bồi dưỡng, phát triển thanh niên phải đi vào thực chất, bền vững, dựa trên “kiềng ba chân” - gia đình, nhà trường và xã hội - gắn kết với nhau trong các khâu, các bước giáo dục, bồi dưỡng thanh niên. Kiên trì thực hiện mô hình giáo dục niềm tin, lý tưởng để làm

nổi bật những phẩm chất phù hợp như không xa rời truyền thống đạo đức dân tộc và đạo đức cách mạng. Tích cực, chủ động đổi mới nội dung, hình thức, biện pháp tuyên truyền, giáo dục linh hoạt, sáng tạo, hiệu quả, phù hợp với điều kiện thực tiễn và nhu cầu, tâm lý của giới trẻ hiện nay; kết hợp chặt chẽ việc giáo dục niềm tin cho thanh niên giữa phương pháp truyền thống với phương pháp hiện đại, giữa giáo dục, thuyết phục, nêu gương với biện pháp hành chính, giữa tôn trọng nhân cách cá nhân với rèn luyện, hoàn thiện phẩm chất, nhân cách của mỗi thanh niên.

Hai là, hiện nay, tình trạng “chảy máu chất xám” đang diễn ra rất nhiều, đặc biệt là du học sinh hoặc được cơ quan cử đi tu nghiệp tại nước ngoài lựa chọn lập nghiệp tại nơi học tập mà không trở về phục vụ quê hương, cá biệt có một số du học sinh được cử đi học sẵn sàng bồi thường tiền cho Nhà nước để được ở lại làm việc và sinh sống tại các nước sở tại. Một trong những nguyên nhân là do cơ chế, chính sách đãi ngộ chưa thỏa đáng, chưa đáp ứng nhu cầu cuộc sống cơ bản của thanh niên. “Hiền tài là nguyên khí quốc gia, nguyên khí thịnh thì thế nước mạnh rồi lên cao, nguyên khí suy thì thế nước yếu rồi xuống thấp”, do đó, việc đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài là một trong những nhiệm vụ quan trọng để thể hiện sự quan tâm, chăm lo cho thanh niên. Để hạn chế tình trạng này, cần xây dựng các cơ chế, chính sách đãi ngộ thỏa đáng và phù hợp với nguyện vọng chính đáng của thanh niên, góp phần xây dựng đội ngũ công chức, viên chức, người lao động vừa hồng, vừa chuyên và đáp ứng với yêu cầu phát triển đất nước hiện nay.

Ba là, nâng cao sức khỏe, thể chất cho thanh niên. Thực hiện Quyết định số 1331/QĐ-TTg ngày 24/7/2021 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Chiến lược phát triển thanh niên giai đoạn 2021-2030, nhằm phát triển toàn diện thanh niên, trong đó có mục tiêu bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe cho thanh niên, cấp ủy, chính quyền, tổ chức đoàn các cấp cần ký kết chương trình phối hợp với các trung tâm thể dục, thể thao ở cơ sở để thanh niên có nơi tập luyện, nâng cao

sức khỏe, đồng thời tổ chức nhiều đợt thi đấu thể thao, hội thao để xây dựng phong trào, rèn luyện thói quen sống khỏe, lành mạnh cho thanh niên, phát huy tinh thần “Khỏe để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”.

Bốn là, cần tập trung rèn luyện kỹ năng, kinh nghiệm thực tế cho thanh niên. Cần đổi mới hình thức cung cấp các dịch vụ hỗ trợ thanh niên học tập, sáng tạo, nghiên cứu khoa học; khuyến khích các tổ chức, cá nhân cung cấp dịch vụ tư vấn tâm lý cho thanh niên; đầu tư, xây dựng các thiết chế văn hóa, thể dục, thể thao, công trình phúc lợi xã hội; trong đó, chú trọng đối tượng thanh niên di cư, thanh niên công nhân tại các khu, cụm công nghiệp, khu chế xuất...

Năm là, tăng cường hơn nữa công tác tuyên truyền giáo dục, giác ngộ lý tưởng, đạo đức cách mạng; xây dựng đội ngũ làm công tác tuyên truyền có bản lĩnh, có trình độ, kỹ năng để thu hút được đoàn viên, thanh niên; đẩy mạnh công tác phát triển đoàn viên, thanh niên chú trọng về chất lượng, không chạy theo số lượng; không ngừng đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của tổ chức Đoàn gắn với chăm lo bảo vệ quyền, lợi ích chính đáng của đoàn viên, thanh niên; phối hợp với các ngành chức năng kịp thời hỗ trợ, tổ chức nhiều buổi tư vấn định hướng cho thanh niên chọn những ngành nghề, việc làm phù hợp với bản thân, giúp đỡ đoàn viên, thanh niên có hoàn cảnh khó khăn trong hỗ trợ việc làm, giới thiệu đoàn viên, thanh niên vay vốn, tham gia các lớp đào tạo nghề, việc làm, ứng dụng khoa học kỹ thuật vào sản xuất, kinh doanh... góp phần cải thiện thu nhập, từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống, để thanh niên cùng cả nước góp sức vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước Việt Nam phồn vinh, hạnh phúc./.

Ghi chú:

(1), (2), (3), (4), (5), (6), (7) Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb CTQG-ST, H.2022, tr.307, tr.310, tr.310, tr.311, tr.311, tr.311, tr.312.